

Managementletter 2017

Gemeente Sittard-Geleen

9 november 2017

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Sittard-Geleen
Postbus 18
6130 AA SITTARD

Onderwerp:
Managementletter 2017

Behandeld door:
C.C.J. Honings
088 288 1312

Datum:
9 november 2017

Kenmerk:
3114550670/2017.031430/RVB

Geacht college,

Wij hebben, conform het door uw gemeenteraad genomen besluit d.d. 29 oktober 2015, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2017, de interim-controle voor de gemeente Sittard-Geleen uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2017 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. In deze managementletter zijn onze bevindingen en aanbevelingen ter zake opgenomen.

Volledigheidshalve merken wij op dat onze analyse en evaluatie is uitgevoerd in het kader van de door uw gemeenteraad verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe en rechtmatige beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing.

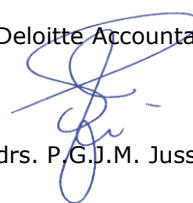
Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Wij wijzen u er op dat deze brief is opgesteld ten behoeve van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Sittard-Geleen en daarom niet zonder onze toestemming aan derden mag worden verstrekt. De bevindingen en aanbevelingen dienen te worden gelezen als constructieve aanwijzingen voor het college als onderdeel van het continue proces van het veranderen en verbeteren van de beheersing van de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de jaarrekening.

Graag willen wij deze rapportage en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen nader met u bespreken.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. P.G.J.M. Jussen RA

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen
beantwoorden graag uw vragen
over deze managementletter:

Patrick Jussen

Partner
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 0952
pjussen@deloitte.nl

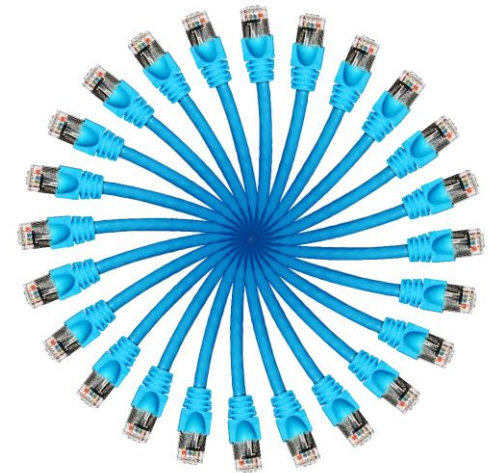
Claudia Honings

Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 4027
chonings@deloitte.nl

1. Managementsamenvatting	4
2. Bevindingen	6
3. Follow-up aanbevelingen 2016	17
4. Actuele ontwikkelingen	21
Bijlage	30

1. Managementsamenvatting

Belangrijkste boodschap

1. Managementsamenvatting

Interne beheersing en follow-up aanbevelingen

1.1 Interne beheersing/bedrijfsvoering

Als onderdeel van onze interim-controle 2017 hebben wij de relevante processen met betrekking tot uw organisatie in kaart gebracht. Onze relevante bevindingen over deze processen delen wij met u middels deze managementletter. Onze overallconclusie is dat de interne beheersing van uw gemeente toereikend is opgezet en bestaat. Wij hebben geen onvervangbare of significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. Van enkele beheersmaatregelen zijn wij voornemens de effectieve werking te testen op een later moment.

De voor de jaarrekeningcontrole relevante processen zijn als volgt:

- Aanbestedingen
- Inkoop en betalingsverkeer
- Salarissen
- Sociaal domein
- Uitkeringen sociale zaken
- Subsidieverstrekkings
- Grondexploitatie
- Boeking en financiële administratie
- Verhuuropbrengsten onroerende zaken
- Parkeeropbrengsten
- Voorzieningen

Als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole verrichten wij jaarlijks werkzaamheden in het kader van de IT-omgeving. Onze detailbevindingen en adviezen zullen wij rapporteren in ons accountantsverslag 2017.

1.2 Follow-up aanbevelingen

Onze managementletter 2016 en eerdere rapportages bevatten diverse aanbevelingen. Tijdens de interim-controle is de follow-up van deze adviezen inzichtelijk gemaakt. In deze managementletter hebben wij onze bevindingen met betrekking tot deze follow-up opgenomen.

Niet opgelost	1
Gedeeltelijk opgelost	3
Opgelost	2
Totaal	6

1.3 Belangrijke aandachtspunten voor de jaarrekening 2017

Voor de jaarrekening 2017 identificeren wij de volgende belangrijke aandachtspunten:

Interne controlewerkzaamheden.

- Onvolkomen beheersmaatregel crediteurenstamgegevens
- Waardering grondexploitaties
- Interne controle aanbestedingen
- Proces van (fraude)risicoanalyse
- Voorzieningen
- Sociaal domein
- Journal-entry testing en management override

2. Bevindingen

Interim-controle 2017

2. Bevindingen

Tabel met belangrijkste bevindingen en aandachtspunten

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste bevindingen en aandachtspunten van de interim-controle 2017.

No	Bevinding/aandachtspunt	Bevinding interim-controle 2017	Aandachtspunt balanscontrole 2017	Referentie
01	Internecontrolewerkzaamheden		√	<i>Pagina 8</i>
02	Onvolkomen beheersmaatregel crediteurenstamgegevens	√		<i>Pagina 9</i>
03	Waardering grondexploitaties		√	<i>Pagina 10</i>
04	Interne controle aanbestedingen		√	<i>Pagina 11</i>
05	Proces van (fraude)risicoanalyse		√	<i>Pagina 12</i>
06	Voorzieningen		√	<i>Pagina 13</i>
07	Sociaal domein		√	<i>Pagina 15</i>
08	Journal-entry testing en management override		√	<i>Pagina 16</i>

2. Bevindingen

#01 Interne controlewerkzaamheden

Bij uw gemeente is sprake van interne controlewerkzaamheden, waaronder de VIC (Verbijzonderde Interne Controle). Deze interne controlewerkzaamheden gebruiken wij als voorbereiding voor de gegevensgerichte werkzaamheden die deel uitmaken van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben vastgesteld dat u op schema ligt in de uitvoering van de interne controlewerkzaamheden. Wij benadrukken dat het afronden van de interne controlewerkzaamheden van belang is in het kader van de balanscontrole in het voorjaar.

Proces	VIC uitgevoerd	Proces	VIC uitgevoerd
1 Investerings	✓	10 Personeelslasten	✓
2 Administratie en verslaglegging	✓	11 Kosten	✓
3 Treasury	✓	12 WMO (incl. WVG)	✓
4 Grondexploitatie	✓	13 Sociale zaken	✓
5 Belastingen	Wordt niet meer uitgevoerd na intern overleg	14 Subsidieverstrekking	✓
6 Parkeeropbrengsten	✓	15 Algemene uitkering	X
7 Bouwleges	✓	16 Debiteuren	✓
8 Verhuur	✓	17 Subsidiebaton	✓
9 Secretarieleges	✓		

2. Bevindingen

#02 Onvolkomen beheersmaatregel crediteurenstamgegevens

Observatie

De integriteit van het stambestand crediteuren is onvoldoende gewaarborgd. Op het moment dat een factuur wordt ontvangen van een nieuwe leverancier of gegevens van een leverancier wijzigen, wordt het stambestand bijgewerkt aan de hand van de gegevens op de factuur. Eenieder op de unit 'betaalmiddelen' kan wijzigingen hieromtrent doorvoeren.

Na wijziging van de stamgegevens vindt er enkel steekproefsgewijs een controle plaats door een onafhankelijke functionaris op de juistheid van de ingevoerde gegevens. Hiermee wordt echter niet gewaarborgd dat alle crediteurenmutaties juist zijn doorgevoerd (ontbrekende beheersmaatregel in het primaire proces).

Risico

Het risico bestaat dat onjuiste en/of ongewenste crediteuren(gegevens) in het stambestand crediteuren worden opgenomen – bijvoorbeeld in geval van 'valse' facturen en/of privéondernemingen van medewerkers – zonder dat dit door maatregelen van interne controle (steekproef) wordt ontdekt.

Aanbeveling

Wij bevelen u aan een procedure op te stellen waarin is opgenomen dat alvorens stamgegevens van crediteuren worden gemuteerd, de gegevens dienen te worden geverifieerd aan de hand van externe bescheiden, bijvoorbeeld gegevens uit de registraties van de Kamer van Koophandel. Daarnaast bevelen wij u aan de juiste invoer van de stamgegevens integraal te laten controleren door een onafhankelijke functionaris of in adequate controletechnische functiescheiding (bijvoorbeeld 4-ogenprincipe) te laten plaatsvinden.

2. Bevindingen

#03 Waardering grondexploitaties

Op korte termijn zullen wij, samen met onze specialisten van real estate, de geactualiseerde grondexploitaties van de gemeente Sittard-Geleen doornemen. Ten tijde van dit gesprek zullen wij met name aandacht schenken aan:

- Proces rondom de grondexploitaties.
- BBV-ontwikkelingen en actualiteiten, zoals de POC-methode.
- Ontwikkelingen bij de gemeentelijke grondexploitaties in 2017.
- De planning van de controle van de gemeentelijke grondexploitaties over boekjaar 2017 ten behoeve van de jaarrekeningcontrole en welke verwachtingen u en wij hierover hebben.

Percentage Of Completion method

De Commissie BBV beveelt voor het tussentijds winst nemen aan dat de afweging tussen het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel nader wordt uitgewerkt, bijvoorbeeld in de Financiële verordening. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt er immers toe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Er zijn situaties denkbaar waarbij reeds eerder voldoende zekerheid is voor winst nemen. Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst dan ook te worden genomen. Hierbij dient de percentage of completion methode te worden gevolgd.

Wij adviseren u per jaareinde een analyse te maken van uw grondexploitaties en daar waar een winst wordt verwacht, met ons in gesprek te gaan in hoeverre dat er winst genomen dient te worden bij betreffende exploitatie en voor welk bedrag.

Evaluatie 2016 en te maken afspraken

Op 6 oktober 2017 hebben wij met u het proces rondom de jaarrekeningcontrole over boekjaar 2016 geëvalueerd. Uit deze evaluatie is gebleken dat het proces rondom de controle van de grondexploitaties voor verbetering vatbaar is. In het najaar 2017 zullen wij samen met u afspraken maken rondom de controle van de grondexploitaties. Wij willen hiermee benadrukken dat voor het behalen van de deadline en budgettaire redenen het van belang is dat reële afspraken worden gemaakt en deze afspraken adequaat worden nageleefd door beide partijen.

2. Bevindingen

#04 Interne controle aanbestedingen

Interne controle aanbestedingen

Wij hebben tijdens de interim-controle de tussentijdse controlewerkzaamheden ten aanzien van de aanbestedingen beoordeeld. De interne controlesituatie van het proces inkoop en aanbesteding is in de kwaliteitstoets geëvalueerd als *verbetering nodig*. De score laat zien dat de interne controlemaatregelen op de rechtmatigheid van het proces op orde zijn, maar er verbeteringen nodig zijn in de interne beheersmaatregelen zodat afwijkingen terstond worden gesignaleerd tijdens de uitvoering in plaats van achteraf. Wij onderschrijven de acties en prioriteiten die genoemd worden in de kwaliteitstoets gemeente Sittard-Geleen voor het proces inkoop en aanbestedingen over het eerste halfjaar 2017. In de interne controle is in totaliteit een bedrag aan opdrachtwaarde (exclusief btw) van € 263.000 als onrechtmatig aangemerkt. Hierbij is (intern) getoetst op Europese, nationale en lokale wetgeving.

Afspraken rondom (interne) controle aanbestedingen

Wij hebben met de verantwoordelijke functionarissen voor de interne controle op de aanbestedingen gesproken over de aanpak van de interne en externe controle van de rechtmatigheid van de aanbestedingen over het gehele boekjaar 2017. Het doel is om te komen tot een adequate selectie voor de interne en externe controle ten aanzien van de aanbestedingen. Hiertoe hebben wij de volgende afspraken gemaakt:

Wij krijgen een seintje als de boekhouding over het boekjaar 2017 is afgesloten en zullen een afspraak maken om samen met de verantwoordelijke functionarissen de selecties voor de te controleren aanbesteding dossiers vast te stellen (januari/februari 2018).

De selectie zal als volgt worden bepaald:

- Op basis van een uitdraai van alle mutaties op de crediteurenkaart van het controlejaar zullen wij (samen met de functionarissen van de gemeente Sittard-Geleen) middels een draaitabel de totale opboekingen per crediteur vaststellen.
- Vervolgens zullen wij (samen met de functionarissen van de gemeente Sittard-Geleen) de aard van de mutaties van crediteuren analyseren (bijdrage, subsidie, aflossing lening, aanbestedingsplichtig etc.). Hierbij zullen wij rekening houden met verhoogde risico's naar aanleiding van de bevindingen van voorgaand boekjaar en de tussentijdse interne controlewerkzaamheden.
- Op basis van bovengenoemde analyse op de aanbestedingsplichtige populatie zullen wij de selecties voor interne en externe controle bepalen. Hierbij dient intern te worden vastgesteld of de aanbesteding daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en of de aanbestedingsregels zijn nageleefd. Deze interne controlewerkzaamheden (vastgelegd in een interne controlesheet) en de onderbouwende controledocumentatie ontvangen wij graag bij de start van onze balanscontrole.

2. Bevindingen

#05 Proces van (fraude)risicoanalyse

Het college van burgemeester en wethouders is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Als onderdeel van onze interim-controle hebben wij u verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving, inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat hierbij gehanteerd wordt, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de auditcommissie.

Wij hebben op 5 oktober met u hierover gesproken. Tijdens dit gesprek is gebleken dat u zich bewust bent van frauderisico's, waaronder het belang van de analyse van corruptievraagstukken. Hierbij hebben diverse afdelingen voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst. Tegelijkertijd hebben wij vastgesteld dat het maken en periodiek actualiseren van een gerichte (fraude)risicoanalyse een zichtbaar onderdeel vormt van de interne beheersingsomgeving. De frauderisicoanalyse maakt namelijk sinds vorig jaar deel uit van de p&c-cyclus (bijdrage clusters aan de jaarstukken). De bespreking hiervan op directie- en bestuurlijk niveau maakt deel uit van de besluitvorming over de jaarrekening.

Daarnaast hebben wij op 5 oktober 2017 aanbevelingen gedaan die betrekking hebben op de wijze waarop het uitvoeren en documenteren van de frauderisicoanalyse (verder) verbeterd kan worden. Graag ontvangen wij de actuele frauderisicoanalyse bij de start van de balanscontrole.

Op basis van onze uitgevoerde interim-werkzaamheden hebben wij voornamelijk geen aanpassingen aangebracht in onze initiële frauderisicoanalyse die is opgenomen in onze controleaanpak.

2. Bevindingen

#06 Voorzieningen

Het college van burgemeester en wethouders is primair verantwoordelijk voor de in de jaarrekening gemaakte schattingen en onderliggende veronderstellingen. Ook is het college verantwoordelijk voor de beheersingsactiviteiten rond het maken van deze schattingen, inclusief de onderbouwing van uw veronderstellingen met betrouwbaar bewijsmateriaal. Deze activiteiten moeten borgen dat de schattingen in de gegeven omstandigheden redelijk zijn en op de juiste wijze zijn vastgelegd en toegelicht.

De uitkomsten van de schattingen kunnen aanzienlijk van invloed zijn op de door uw gemeente gebruikte prestatimaatstaven zoals het resultaat. Dit belang rechtvaardigt een kritische houding ten opzichte van de wijze waarop de schattingen zijn gemaakt, de motivatie van de gebruikte waarderingsmethodiek en de redelijkheid van de belangrijkste veronderstellingen waarop het college de schattingen heeft gebaseerd.

Conform voorgaand boekjaar ontvangen wij graag een position paper ten aanzien van de voorziening binnenstedelijke projecten bij start van de balanscontrole.

Onderhoudsvoorzieningen

Conform de BBV is het niet verplicht om onderhoudsvoorzieningen voor vastgoed op te nemen in de jaarrekening. In het geval dat actuele beheerplannen ontbreken, geen betrouwbare informatie bevatten of geen duidelijke link kan worden gemaakt tussen het beheerplan en de voorziening in de jaarrekening, kan niet onderbouwd worden aangetoond wat de benodigde omvang van de voorziening moet zijn en ontbreekt daarmee tevens het inzicht in de mate waarin de doelstelling van egalisatie van lasten over meerdere begrotingsjaren wordt gerealiseerd. In dat geval wordt niet voldaan aan de vereisten om een voorziening voor groot onderhoud te vormen. In de praktijk zien wij dat gemeenten als alternatief een bestemmingsreserve vormen, zodat er dekkingsmiddelen zijn voor het uitvoeren van groot onderhoud. Bij een bestemmingsreserve groot onderhoud wordt er vanuit de verslaggevingsregels geen nadere onderbouwing afgedwongen inzake de omvang en afloop van de bestemmingsreserve (in tegenstelling tot voorzieningen). Het is hierbij aan de raad om de kaders en voorwaarden voor de bestemmingsreserve goed te omschrijven.

Groot onderhoud kan op twee manieren worden verwerkt:

1. Kosten in jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie (jaarlijks ramen in de begroting).
 2. Kosten in jaar van uitvoering ten laste van de onderhoudsvoorziening.
-

2. Bevindingen

#06 Voorzieningen

De gemeente Sittard-Geleen heeft besloten om terug te gaan naar één ambtelijke locatie. Naar aanleiding hiervan zijn mogelijk diverse onderhoudsvoorzieningen niet meer actueel en zullen deze dienen vrij te vallen voor het einde van boekjaar 2017.

Indien besloten wordt om de onderhoudsvoorzieningen in de jaarrekening 2017 te hanteren, dient per onderhoudsvoorziening een position paper opgesteld te worden waarbij (met onderliggende documentatie) zichtbaar wordt aangetoond dat aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1. Er is sprake van een actueel beheerplan (maximaal vier jaar oud).
2. Het beheerplan is op deskundige wijze opgesteld en dit is tevens te verifiëren.
3. Het beheerplan is zichtbaar financieel getoetst (waaronder rekenregels, gehanteerde prijzen en tijdsbestek) en sluit zichtbaar aan met de voorziening in de jaarrekening 2017.
4. Er zijn geen lasten voor klein onderhoud opgenomen in het actueel beheerplan.
5. Er is sprake van een egaliserend karakter.

Daarnaast dient per onderhoudsvoorziening te worden aangegeven of er aanpassingen zijn gemaakt in de gehanteerde prijzen of op het moment dat onderhoud plaats gaat vinden (bijvoorbeeld uitgesteld onderhoud ofwel besluiten om groot onderhoud niet meer uit te voeren). Deze aanpassingen zouden namelijk tot een vrijval of herziening van de voorziening groot onderhoud moeten leiden.

Indien niet aan bovenstaande criteria kan worden voldaan, is er geen sprake van een adequate onderbouwing voor de onderhoudsvoorziening in de jaarrekening 2017 en kan deze voorziening (ongeacht het besluit van de gemeenteraad) niet gehandhaafd blijven.

Het komt in de praktijk voor dat een voorziening voor groot onderhoud niet met een actueel beheerplan is onderbouwd en dat de voorziening ten gunste van de exploitatie moet vrijvallen en/of op basis van een raadsbesluit in de balans wordt opgenomen als een bestemmingsreserve groot onderhoud.

2. Bevindingen

#07 Sociaal domein

PGB's SVB

Naar verwachting zal de Auditdienst SVB de gecertificeerde verantwoordingen trekkingsrecht PGB voor WMO en Jeugdwet 2017 medio maart 2018 voorzien van een controleverklaring en een controleverslag verstrekken aan de gemeenten. De uitkomsten hiervan dienen vervolgens vertaald te worden naar uw gemeente. De SVB zal hiervoor nadere informatie verstrekken, waaronder projectbrieven met daarin opgenomen de meest waarschijnlijke fout voor de gemeente, de schattingsformule en de informatie beschikbaar op de portal. Zodra deze informatie bekend is, adviseren wij u tijdig de aansluiting te maken met de financiële gegevens en het cliëntenbestand in uw administratie, waarna wij deze kunnen controleren en de impact van de verklaring kunnen meenemen in onze controle. Daarnaast verzoeken wij u om interne controlewerkzaamheden uit te voeren op de uitgegeven PGB's alsmede de fraudesignalen (beschikbaar via de portal) zichtbaar op te volgen.

Jeugdwet

De inkoop van Jeugdzorg heeft de gemeente Sittard-Geleen belegd bij de Centrumregeling Inkoop Jeugdzorg Regio Zuid-Limburg (gemeente Maastricht). In boekjaar 2017 is het berichtenverkeer geïntroduceerd en zijn de zorgproducten en tarieven herzien. Wij adviseren de gemeente Sittard-Geleen om (nog) meer regie en verantwoordelijkheid te nemen rondom de rechtmatige en getrouwe verantwoording van de lasten met betrekking tot de Jeugdwet.

Belangrijke aandachtspunten zijn hierbij:

- Zorg dragen voor een tijdige opvolging van de 'uitval' zoals gecommuniceerd door de Centrumgemeente (Maastricht) en zorg dragen dat met name de 315 berichten (alternatieve route) tijdig zijn bijgewerkt en uitgevraagd.
- Zorg dragen dat de juiste contactpersonen bij de Centrumgemeente (Maastricht) bekend zijn.
- Zorg dragen voor een sluitend controleplan rondom de geldige en rechtmatige toegekende beschikkingen, prestatielevering en woonplaatsbeginsel.

Binnen korte termijn zullen door de gemeente Maastricht geactualiseerde richtlijnen worden verstrekt, waarbij meer guidance wordt gegeven aan de minimaal uit te voeren werkzaamheden (voor de jaarrekeningcontrole 2017) ten aanzien van de rechtmatige en getrouwe verantwoording van de lasten met betrekking tot de Jeugdwet. Daarnaast zal worden gecommuniceerd op welke wijze wordt omgegaan met de overlopende posten in verband met de nieuwe arrangementen/trajecten (voorgaand boekjaar was er namelijk geen sprake van arrangementen die over het boekjaar heen liepen).

2. Bevindingen

#08 Journal-entry testing en management override

Het (fraude)risico ten aanzien van management override is een verplicht (verondersteld) risico voor de accountant en geldt niet alleen specifiek voor de gemeente Sittard-Geleen. Het uitgangspunt hiervan is dat het management zich in een unieke positie bevindt om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Hoewel het risico dat het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt in sommige organisaties groter is dan in andere, is het in alle organisaties aanwezig. Als gevolg van de onvoorspelbaarheid van de wijze waarop het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, vormt dit een risico op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude en vormt het om die reden een significant risico.

Om dit risico te mitigeren zullen wij tijdens de balanscontrole data analytics uitvoeren. Wij hebben overigens vanuit onze interim-controle geen signaal gekregen dat het risico van management override zich bij gemeente Sittard-Geleen heeft voorgedaan.

Wij zullen tijdens de balanscontrole de volgende werkzaamheden uitvoeren:

- Besprekingen met directie, controller en financiële administratie over het risico van fraude.
- Evaluatie van de impact van de door het management ingevoerde beheersingsmaatregelen ter beperking van de geïdentificeerde frauderisico's.
- Evaluatie van de zakelijke onderbouwing voor grote eenmalige transacties.
- Beoordeling van schattingen.
- Toetsing van handmatige journaalposten en overige aanpassingen, ondersteund door data analytics.
- Het tijdens de controle aanhouden van de juiste professioneel-kritische instelling.

3. Follow-up aanbevelingen 2016

3. Follow-up aanbevelingen 2016

Legenda:

Niet opgelost

Gedeeltelijk opgelost

Opgelost

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de follow-up van de aanbevelingen in onze managementletter van 2016.

No	Bevinding	Follow-up 2017	Status 2017
01	Functievermenging personeelsadministratie en salarisadministratie (managementletter 2016) <u>Bevinding</u> Wij hebben geconstateerd dat geen toereikende controletechnische functiescheiding bestaat tussen de salarisadministratie en de personeelsadministratie. Als voorbeeld noemen wij dat de medewerker die belast is met het controleren van salarismutaties, ook salarismutaties kan verwerken. Daarnaast is het mogelijk dat een medewerker van de salarisadministratie die een wijziging doorvoert, deze ook als controleur voteert in het systeem. Door het ontbreken van deze controletechnische functiescheiding bestaat het risico dat salarismutaties onrechtmatig worden verwerkt of dat onjuiste of onvolledige salarismutaties niet of niet tijdig worden vastgesteld. Dat kan leiden tot onrechtmatige of onjuiste betalingen. <u>Advies</u> Wij adviseren u om functiescheiding in te voeren tussen de salarisadministratie en de personeelsadministratie.	Wij hebben tijdens de interim-controle 2017 op basis van gesprekken vastgesteld dat er nog geen opvolging is gegeven aan de genoemde bevinding.	
02	Onvolkomen beheersmaatregel volledigheid verhuuropbrengsten (managementletter 2016) <u>Bevinding</u> De volledigheid van het contractenregister voor de vaste verhuur kan niet gewaarborgd worden, aangezien er geen zichtbare controle plaatsvindt op de juiste en volledige invoer. Omdat nieuwe of aangepaste contracten niet zichtbaar worden geregistreerd in dit contractenregister, loopt u het risico dat de volledigheid van de verhuuropbrengsten niet gewaarborgd kan worden. <u>Advies</u> Wij adviseren u een beheersmaatregel te implementeren om de volledigheid van de mutaties te waarborgen en de controle hierop zichtbaar vast te leggen.	Wij hebben tijdens de interim-controle 2017 vastgesteld dat de gemeente onderhanden is met het maken van een aansluiting met het kadaster ter vaststelling van de volledigheid.	

3. Follow-up aanbevelingen 2016

Legenda:		Niet opgelost
		Gedeeltelijk opgelost
		Opgelost

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de follow-up van de aanbevelingen in onze managementletter van 2016.

No	Bevinding	Follow-up 2017	Status 2017
03	Onvolkomen beheersmaatregel volledigheid aanbestedingen (managementletter 2016) <u>Bevinding</u> Uit de interne controlewerkzaamheden blijkt dat er geen totaalanalyse is verricht om vast te stellen of de juiste aanbestedingsvorm is gehanteerd door de gemeente. Het risico bestaat dat de rechtmatigheid van de aanbestedingen niet vastgesteld kan worden. <u>Advies</u> Wij adviseren u een totaalanalyse op de bestedingen uit te voeren om de rechtmatigheid van de aanbestedingen te kunnen controleren.	Zie pagina 11 voor de follow-up hiervan.	
04	Onzekerheid onkostendeclaratie (accountantsverslag 2016) <u>Bevinding</u> Het is achteraf niet mogelijk om relevante controles op de onkostendeclaraties in Youforce buiten het systeem om te verifiëren en op basis hiervan kunnen wij niet de rechtmatigheid vaststellen van de ingediende onkostendeclaraties. <u>Advies</u> Wij adviseren om alternatieve beheersmaatregelen te identificeren die toezien op de rechtmatigheid van de onkostendeclaraties om in het kader van de jaarrekeningcontrole zekerheid te verkrijgen over de juistheid en rechtmatigheid van de onkostendeclaraties.	Wij hebben tijdens de interim-controle 2017 vastgesteld dat deze bevinding is opgevolgd.	

3. Follow-up aanbevelingen 2016

Legenda:		Niet opgelost
		Gedeeltelijk opgelost
		Opgelost

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de follow-up van de aanbevelingen in onze managementletter van 2016.

No	Bevinding	Follow-up 2017	Status 2017
05	Onvolkomen controletechnische functiescheiding sociale zaken (<i>managementletter 2016</i>) <u>Bevinding</u> Vanuit de sub-administratie GWS worden periodiek betaallijsten gegenereerd voor de uitkeringen sociale zaken die de gemeente verstrekt. Deze betaallijsten worden gebruikt voor de verwerking van de betaling via het betaalsysteem van de BNG dat de gemeente heeft. Er vinden controles plaats op deze betaallijst. Echter, deze controles worden niet zichtbaar vastgelegd. <u>Advies</u> Wij adviseren u deze controles alsnog zichtbaar vast te leggen voor alle betaallijsten uit 2016, zodat daarmee zekerheid is verkregen over de juistheid van het gegenereerde betaalbestand en daarmee ook de betalingen zelf die door de gemeente zijn verricht	Gemeente Sittard-Geleen voert sinds onze opmerking integrale zichtbare controles uit op haar conceptbetaallijsten ten behoeve van de betaling van de uitkeringen. Hiermee is opvolging gegeven aan onze bevinding.	
06	Kredietoverschrijdingen (<i>accountantsverslag 2016</i>) De begrotingsrechtmatigheid omvat ook de overschrijdingen op investeringskredieten. In 2016 hebben overschrijdingen op investeringskredieten plaatsgevonden voor een bedrag van € 419.000. Deze overschrijding heeft meegenomen in het oordeel over boekjaar 2016. Het punt hierbij is dat de gemeente Sittard-Geleen in augustus de informatie geeft voor de kredieten terwijl de tweede programmarapportage pas in november door de raad wordt goedgekeurd. Het komt daardoor voor dat in de laatste vier maanden alsnog kredietoverschrijdingen plaatsvinden.	Voor boekjaar 2017 adviseren wij om in november vlak voor de raadsvergadering nog een addendum of bijlage aan de rapportage toe te voegen met het meest recente overzicht van de kredieten en overschrijdingen.	

4. Actuele ontwikkelingen

Relevant voor de jaarrekening 2017

4. Actuele ontwikkelingen

4.1 Taakvelden BBV

Bij besluit van 18 april 2016 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aangepast in de wijze waarop de informatie voor derden wordt verstrekt. In de nieuwe regeling voor informatie voor derden wordt voorgeschreven welke taakvelden provincies en gemeenten moeten gebruiken voor het opstellen van de uitvoeringsinformatie. Deze voorgeschreven taakvelden vervangen vanaf de begroting 2017 de functies in de Iv-3 aanlevering.

De baten en lasten per taakveld en het verdelingsprincipe van de taakvelden over de programma's moeten ook worden opgenomen in een bijlage bij de financiële begroting en de jaarrekening.

Ook de categorieën zijn opgenomen in de nieuwe regeling. Er is een aantal wijzigingen doorgevoerd zodat de categorieën aansluiten op de informatievoorziening richting Europa en de nationale rekeningen. De belangrijkste wijziging is de nadere specificatie van de inkomensoverdrachten en kapitaaloverdrachten per tegensector.

De indeling in taakvelden zorgt ervoor dat wij voor onze jaarrekeningcontrole eenduidig gebruik kunnen maken van betreffende indeling voor wat betreft de onderverdeling naar baten- en lastenstromen die voor onze controle relevant zijn. Wij vragen u dan ook bij de start van de jaarrekeningcontrole een actueel taakveldenoverzicht aan ons aan te reiken dat aansluit op de conceptjaarstukken 2017.

4.2 Investerings maatschappelijk nut

Met de BBV-wijziging van 5 maart 2016 zijn de verslaggevingsvoorschriften voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut gewijzigd. Vanaf het boekjaar 2017 moeten deze investeringen op dezelfde wijze worden behandeld en verantwoord als investeringen met economisch nut. Dit betekent dat alle investeringen die zijn c.q. worden gedaan vanaf 1 januari 2017 op dezelfde wijze worden verantwoord en aan dezelfde eisen dienen te voldoen wat betreft waardering, activering en afschrijving. Dit wil zeggen dat de volledige boekwaarde bij oplevering op de balans wordt verantwoord.

De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt nadrukkelijk alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan. Voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die zijn gedaan tot en met 2016 gelden de 'oude' regels, zodat gemeenten hierop bijvoorbeeld desgewenst en voor zover passend binnen het BBV versneld kunnen afschrijven.

Bij de jaarrekeningcontrole besteden wij specifieke aandacht aan betreffende investeringen indien deze in het afgelopen begrotingsjaar zich hebben voorgedaan.

4. Actuele ontwikkelingen

4.3 ENSIA

Tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG van november 2013 is de resolutie 'Informatie-veiligheid, randvoorwaarden voor de professionele gemeente' aangenomen. Met het aannemen van de resolutie erkennen alle gemeenten het belang van informatieveiligheid, en de BIG als het gemeentelijk basismerkenkader voor informatieveiligheid.

In de resolutie hebben de gemeenten afgesproken hun eigen toezichthouder, de gemeenteraad, in het jaarverslag te informeren over informatieveiligheid. Gemeenten doen in de resolutie de oproep om de verantwoordingslasten over informatieveiligheid te verminderen. Dit vormde de aanleiding voor de start van het project ENSIA.

ENSIA helpt gemeenten bij het in één keer op een slimme manier verantwoording afleggen over informatieveiligheid, gebaseerd op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten). De verantwoordingssystematiek over de Basisregistratie Personen (BRP), de Paspoort-uitvoeringsregeling (PUN), de Digitale personenidentificatie (DigiD), de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWInet) worden hiermee samengevoegd en gestroomlijnd.

Met ENSIA krijgt het gemeentebestuur meer inzicht in de stand van zaken wat betreft de informatieveiligheid en kan het beter sturen op informatieveiligheid. Het gemeentebestuur legt verantwoording af aan de gemeenteraad. Deze verantwoording dient te worden voorzien van een assurance-rapport van een IT-auditor. Departementen en toezichthouders maken, voor dát deel waarvoor zij verantwoordelijk zijn, gebruik van de informatie die in het gemeentelijke verantwoordingsproces naar voren komt.

Deze wijze van verantwoorden is voor het eerst van toepassing over het jaar 2017, waarbij het gemeentebestuur uiterlijk op 15 juni 2018 verantwoording aflegt aan de gemeenteraad. De scope van de verplicht gestelde IT-audit in 2017 omvat DigiD en SUWInet, en zal in de komende jaren tot het volledige domein van de informatiebeveiliging worden uitgebreid.

Wij hebben gedurende gesprekken ten tijde van de interim-controle vastgesteld dat u tijdig de nodige voorbereidingen heeft getroffen voor het verantwoordingsproces en de daarop uit te voeren controlewerkzaamheden van de IT-auditor.

4. Actuele ontwikkelingen

4.4 WNT

Afbouw bezoldiging

Voor de topfunctionarissen van wie de bezoldiging in 2013 de norm al overschreed, moet in 2017 voor het eerst de bezoldiging worden afgebouwd. Zorg ervoor dat u voor deze topfunctionaris in 2017 de bezoldiging heeft afgebouwd, omdat anders de WNT-norm wordt overschreden.

Bezoldigingsnorm 2018

De algemene maximale bezoldigingsnorm voor topfunctionarissen in dienstbetrekking zal in 2018 € 187.000 per jaar op fulltimebasis bedragen.

Voor interim topfunctionarissen zal de norm in 2018 € 25.300 per maand bedragen voor de maanden 1 t/m 6 van de functievervulling, en € 19.100 per maand voor de maanden 7 t/m 12. Het maximale uurtarief zal in 2018 € 182 bedragen.

Indiensttreding

Er heeft een wijziging in topfunctionarissen plaatsgevonden. De gemeentesecretaris is in dienst getreden per 1 september 2017. Graag ontvangen wij hiertoe een schriftelijke analyse van de beloning ten opzichte van de WNT.

4.5 Vennootschapsbelastingen

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2016 is het Vpb-regime voor overheidsondernemingen gewijzigd. Zij zijn vanaf dat moment Vpb-plichtig, voor zover sprake is van een onderneming in fiscale zin. Hiervan is sprake, indien is voldaan aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

1. Organisatie van kapitaal en arbeid.
2. Deelname aan het economisch verkeer.
3. Winststreven c.q. concurrentie met andere belastingplichtige ondernemers.

Doordat een overheidslichaam doorgaans een veelvoud aan activiteiten verricht, dient allereerst te worden geïnventariseerd welke separate activiteiten kunnen worden geclusterd. Vervolgens kan per cluster worden bepaald of sprake is van een onderneming in fiscale zin (op basis van de hiervoor genoemde criteria). Hierbij is het van belang dat er een goede aansluiting wordt gemaakt op de administratie, waarbij voldoende aandacht wordt besteed aan de volledigheid van de inventarisatie.

De Belastingdienst neemt doorgaans het standpunt in, dat clustering van meerdere activiteiten slechts beperkt mogelijk is. De doorgaans door de Belastingdienst ingenomen standpunten zijn ons inziens voor discussie vatbaar, waardoor in onze visie in voorkomende gevallen sneller clustering mogelijk is.

Indien sprake is van een Vpb-plichtig cluster, dient vervolgens de fiscale openingsbalans te worden opgesteld. Hierbij geldt als uitgangspunt dat alle activa en passiva worden gewaardeerd tegen de waarde in het economisch verkeer. Inmiddels zijn diverse notities gepubliceerd, waarin wordt ingegaan op de wijze van waardering op de fiscale openingsbalans. Vervolgens dient de fiscale jaarwinst te worden bepaald. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de diverse wettelijke bepalingen en de regels van goed koopmansgebruik.

4. Actuele ontwikkelingen

Nadat de fiscale balans is opgesteld en de fiscale jaarwinst is bepaald, dient nog te worden beoordeeld of een van de volgende wettelijke vrijstellingen kan worden toegepast:

- Overheidstakenvrijstelling voor uitvoering van wettelijke taken, tenzij sprake is van concurrentie.
- Samenwerkingsvrijstelling voor voordelen uit samenwerkingsverbanden.
- Interne activiteitenvrijstelling, indien werkzaamheden worden verricht voor andere ondernemingen binnen dezelfde rechtspersoon.
- Quasi-inbestedingsvrijstelling in geval van werkzaamheden voor/door een verbonden lichaam.
- DVO-vrijstelling voor werkzaamheden verricht in het kader van een dienstverleningsovereenkomst.

Indien overigens sprake is van meerdere belaste en/of vrijgestelde clusters, dient aangifte te worden gedaan voor deze gezamenlijke clusters. Indien enkel sprake is van vrijgestelde clusters, is in de parlementaire behandeling toegezegd dat geen aangifte hoeft te worden ingediend.

In algemene zin geldt dat er nog erg veel onduidelijkheden zijn ten aanzien van de specifieke uitwerking van de nieuwe wetgeving. Hoewel getracht is om op diverse niveaus duidelijkheid te verschaffen, is dit niet in alle gevallen gelukt. De aangifte Vpb 2016 dient uiterlijk 1 mei 2018 te zijn ingediend (mits voldoende uitstel is verleend). In deze aangifte Vpb dient ook de fiscale openingsbalans te worden opgesteld. Hierbij geldt dat het van groot belang is om een juiste openingsbalans op te stellen, aangezien deze van invloed is op de totaal te rapporteren winst gedurende de belastingplichtige periode (een hogere fiscale openingsbalans leidt tot een lagere totale fiscale winst en vice versa).

Hierna gaan wij nader in op enkele specifieke ontwikkelingen.

Grondbedrijf

Binnen het grondbedrijf moet doorgaans onderscheid worden gemaakt tussen het actieve grondbedrijf, het faciliterende grondbedrijf en de MVA/voorraadposities. Praktisch gezien worden doorgaans enkel GREX-en met een BIE-status tot het actieve grondbedrijf gerekend, hoewel andere keuzes mogelijk zijn. Voor het actieve grondbedrijf dient vervolgens te worden bepaald of sprake is van een winststreven. Voor het faciliterende grondbedrijf en/of de MVA/voorraadposities zal hier doorgaans geen sprake van zijn, dan wel is geen sprake van een organisatie van kapitaal en arbeid.

Voor de bepaling van het winststreven van het grondbedrijf, kan aansluiting worden gezocht bij de QuickScan en Post QuickScan. Indien sprake is van vennootschapsbelastingplicht, dient de fiscale openingsbalans te worden opgesteld en de jaarwinst te worden bepaald. Voor de bepaling van de openingsbalans kan onder voorwaarden worden aangesloten bij de Handreiking vennootschapsbelasting en het gemeentelijk grondbedrijf. Zowel ten aanzien van de openingsbalanswaardering als de jaarwinstbepaling lopen thans (eind september 2017) nog pilot-gesprekken met de Belastingdienst. De uitkomst van deze gesprekken kan materiële invloed hebben op de einduitkomst.

4. Actuele ontwikkelingen

Afval

Voor inzameling van huisafval geldt dat geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer. Naar aanleiding van de inzameling worden diverse reststromen verkocht, waarbij de opbrengsten van deze verkopen worden aangewend ter verlaging van de afvalstoffenheffing. De Belastingdienst is van mening dat met deze verkoop wel in het economisch verkeer wordt getreden, waardoor moet worden bepaald of sprake is van winst. Op landelijk niveau overlegt de NVRD (Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten) met het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst over de juistheid van dit standpunt en hiermee samenhangende discussies (bijvoorbeeld over de wijze van bepaling van het resultaat).

Parkeren

Voor straatparkeren geldt dat eventuele voordelen hieruit - in navolging van de btw - zijn vrijgesteld op grond van de overheidstakenvrijstelling. Thans lopen er gerechtelijke procedures of straatparkeren vanuit btw-optiek nog wel kan kwalificeren als 'handelen als overheid'. Mocht de eindconclusie van de Hoge Raad zijn dat dit niet het geval is, dan kan dit mogelijk leiden tot de conclusie dat straatparkeren vanuit Vpb-optiek niet langer is vrijgesteld.

Voorts is de Belastingdienst van mening dat clustering van straatparkeren en garageparkeren in beginsel niet mogelijk is. Ons inziens zijn er argumenten om een degelijke clustering wel toe te passen.

4.6 Loonheffingen

Lage inkomensvoordeel (LIV)

Voor medewerkers die in 2017 tussen de 100% - 125% van het wettelijk minimumloon verdienen en 1248 uur of meer hebben gewerkt, krijgt de werkgever een tegemoetkoming in de loonkosten. De Belastingdienst berekent het LIV voor het jaar 2017 op basis van de door u ingediende aangiftes loonheffingen over 2017. Uiterlijk op 12 september 2018 betaalt de Belastingdienst het LIV 2017 uit.

U heeft de verplichting dat de gegevens in de aangifte loonheffingen juist zijn en dat u het correcte aantal verloonde uren vermeldt. Komt u deze verplichting niet na, dan kunnen er substantiële boetes door de Belastingdienst aan u worden opgelegd.

Wilt u zeker weten dat u geen voordeel laat liggen en wilt u geen (nare) verrassingen achteraf? Wacht dan niet af, maar houd de inrichting van de salarisadministratie tegen het licht en ga proactief met uw personeelsplanning aan de gang.

4. Actuele ontwikkelingen

Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA)

De handhaving in het kader van de Wet DBA door de Belastingdienst was eerst opgeschort tot 1 januari 2018, maar is verder opgeschort tot 1 juli 2018. Tijdens Prinsjesdag 2017 zijn er geen berichten gekomen dat de Wet DBA verder wordt opgeschort.

Zzp'ers en opdrachtgevers krijgen tot deze tijd geen boetes of naheffingen opgelegd, behalve de kwaadwillenden. Wel hebben alle niet-kwaadwillende opdrachtgevers een inspanningsverplichting om de Wet DBA te implementeren in de periode naar 1 juli 2018 toe. Uit de voorbeelden van kwaadwillendheid die door de staatssecretaris zijn genoemd, valt af te leiden dat u als opdrachtgever zeker een inspanningsverplichting heeft ten aanzien van de zogenoemde "huisvrienden" of "meubilair-zzp'ers": externen die al jaren binnen uw organisatie werkzaam zijn, iets wat wij in de praktijk bij zeer veel organisaties tegenkomen. Het laten voortbestaan van dergelijke situaties kan in de ogen van de Belastingdienst worden gezien als kwaadwillendheid, wat kan leiden tot handhaving.

Het advies is aan deze inspanningsverplichting te voldoen door in de periode tot 1 juli 2018 het werkproces van uw organisatie met zzp'ers aan de Wet DBA aan te passen. Dit betekent eerst alle arbeidsrelaties met zzp'ers beoordelen en nagaan wat voor uw organisatie het beste past: gebruikmaken van algemene modelovereenkomsten of wellicht op maat gemaakte en door de Belastingdienst goedgekeurde overeenkomsten. Na de aanpassing van het werkproces moet u ook conform gaan handelen. Door monitoring moet u kunnen laten blijken dat de zzp'er in de praktijk werkt volgens de goedgekeurde overeenkomst. Doet u dit niet, dan loopt u het risico op naheffingen van de Belastingdienst.

Aanwijzen, monitoring en controle werkkostenregeling

Sinds 2015 is de WKR verplicht voor alle werkgevers. In de praktijk blijken de begrippen en regels van de WKR toch niet altijd duidelijk. Het is belangrijk om vast te stellen hoe uw organisatie de WKR uitvoert. Enerzijds om een eventuele resterende vrije ruimte te kunnen laten toekomen aan uw medewerkers en anderzijds omdat een mogelijke (onverwachte) overschrijding van de vrije ruimte leidt tot 80% eindheffing. Zeker bij organisaties waar het boekingsproces niet centraal is geregeld (bijvoorbeeld door de aanwezigheid van veel budgethouders) zien wij in de praktijk fouten ontstaan bij de uitvoering van de werkkostenregeling.

Het kenmerk van eindheffing is dat deze belastingheffing altijd voor rekening en risico van de werkgever komt. Dit zal leiden tot extra kosten. Door monitoring van de WKR gedurende het jaar weet u tijdig en exact of en zo ja hoe vergoedingen en verstrekkingen onder de WKR uitwerken. Uw adviseur kan u helpen bij het finetunen van uw WKR-proces en heeft ook diverse praktische tools voor de monitoring ervan.

4. Actuele ontwikkelingen

4.7 Omzetbelastingen

Sportaccommodaties

Op dit moment maken de meeste gemeenten gebruik van de mogelijkheid om sportaccommodaties btw-belast te exploiteren. In een aantal gevallen treedt de gemeente zelf op als exploitant. In andere gevallen verloopt de exploitatie via een derde. Als voldaan wordt aan de regels voor het gelegenheid geven tot sportbeoefening, draagt de exploitant 6% btw over zijn opbrengsten af en heeft daartegenover recht op - veelal 21% - btw-af trek op investerings- en exploitatiekosten. Bij exploitatie door een derde heeft de gemeente als eigenaar ook recht op btw-af trek als zij de sportaccommodatie met btw aan de exploitant verhuurt.

De hiervoor genoemde regels worden op termijn aangepast. Uit prognoses (van onder meer de VNG) blijkt dat de aanpassing van de regelgeving fors nadelig zal uitpakken voor veel exploitanten van sportaccommodaties, waaronder gemeenten. Onder de nieuwe regelgeving zal de terbeschikkingstelling van de sportaccommodatie in veel gevallen onder de btw-vrijstelling vallen. De btw op gemaakte kosten en investeringen komt dan niet meer voor aftrek in aanmerking.

Op (heel) korte termijn valt nog geen wijziging van de btw-sportvrijstelling te verwachten. Uit berichtgeving vanuit het ministerie kan namelijk worden opgemaakt dat dit onderwerp pas door het aanstaande kabinet zal worden opgepakt. Desondanks is het raadzaam al rekening te houden met aanpassing van de regelgeving op langere termijn, zeker bij plannen voor nieuwe accommodaties of grootschalige investeringen. Te zijner tijd kan worden gezien welke mogelijkheden er zijn om gebruik te blijven maken van het (veelal gunstige) btw-regime van gelegenheid geven tot sportbeoefening.

Lopende procedures

Er lopen op dit moment meerdere procedures die voor gemeenten van belang zijn. Het gaat in ieder geval om:

- Fiscale aspecten rondom de levering van schoolgebouwen (btw en overdrachtsbelasting).
- Btw-positie van de gemeente bij het exploiteren van een begraafplaats.
- Btw-positie gemeente bij straatparkeren.

In nieuwsberichten vanuit de advieskantoren (waaronder Deloitte) is en wordt hier uitgebreid bij stilgestaan. Het is van belang deze procedures te blijven volgen, omdat deze van substantieel financieel belang (kunnen) zijn. In individuele gevallen kunnen er afspraken worden gemaakt met de Belastingdienst, om de rechten veilig te stellen voor reeds verstreken tijdvakken. Normaliter kan nieuwe rechtspraak namelijk niet met terugwerkende kracht worden toegepast.

In gevallen waarin er kansen zijn, is het raadzaam hierover in contact te treden met de Belastingdienst.

Zeker ten aanzien van het eerste onderwerp (levering van schoolgebouwen) worden er door de diverse kantoren wisselende adviezen afgegeven. Wij adviseren gemeenten op dat vlak terughoudend te zijn en een zorgvuldige afweging te maken van de mogelijkheden. Dit betreft een politiek gevoelig onderwerp.

4. Actuele ontwikkelingen

Aanpassing BBV en gevolgen voor het mengpercentage

Gemeenten kunnen de btw op algemene kosten (kosten die niet rechtstreeks toerekenbaar zijn aan een specifiek product of taakveld, vaak 'overhead') conform een mengpercentage verrekenen (deels btw-compensatie, deels btw-af trek, deels kostenverhogend). Dit mengpercentage wordt veelal berekend door aansluiting te zoeken bij de (her)verdeling van kosten vanuit de kostenplaatsen naar de producten/taakvelden.

Met ingang van 1 januari 2017 zijn de regels binnen het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd (o.a.) voor de verantwoording van overhead. De Belastingdienst werkt aan nieuwe beleidsregels om op basis van het 'nieuwe BBV' het mengpercentage te bepalen. Deloitte is op de hoogte van de nieuwe beleidslijn en heeft hierover rechtstreeks contact met de Belastingdienst. Het is van belang gemeenten hierop te wijzen. In beginsel speelt dit ook bij provincies, hoewel wij uit ervaring weten dat er ook provincies zijn die geen mengpercentage hanteren.

Verruiming btw-koepelvrijstelling wordt per 1 januari 2018 weer teruggedraaid

Medio 2016 is specifiek in het kader van ambtelijke fusies een brief van de staatssecretaris verschenen waarin een aanpassing van het beleid wordt toegezegd. De staatssecretaris stelt dat bij ambtelijke fusies een beroep kan worden gedaan op de koepelvrijstelling als de dienstverlening van de fusieorganisatie door de deelnemende gemeenten voor minstens 70% wordt gebruikt voor niet-btw-belaste activiteiten. Hier kon rekening mee worden gehouden vanaf 1 januari 2016. In de praktijk werd deze toezegging ook gebruikt in andere situaties/sectoren. Recentelijk heeft de staatssecretaris aangekondigd dat hij terugkomt op deze toezegging. Vanaf 1 januari 2018 kan de koepelvrijstelling volgens de staatssecretaris enkel nog worden toegepast als de dienstverlening van de fusieorganisatie in het geheel niet wordt gebruikt voor btw-belaste activiteiten van de deelnemende gemeenten. Dat zal in de praktijk niet snel voorkomen, waardoor de diensten van de fusieorganisatie in principe belast zijn met btw. Enkel als de dienstverlening te splitsen is, zijn er mogelijkheden dit (deels) te voorkomen.

Vervoer

Gelet op het arrest "gemeente Borsele" is inmiddels duidelijk dat gemeenten bij het verzorgen van leerlingenvervoer niet als btw-ondernemer handelen. De btw op gemaakte kosten is niet aftrekbaar en ook niet compensabel via het btw-compensatiefonds.

Voor het WMO-vervoer wordt er tot dusverre wél uitgegaan van btw-ondernemerschap voor gemeenten. Dat is gunstig omdat de btw-af trek veelal substantieel hoger is dan de btw-afdracht. In de praktijk is hier veel onduidelijkheid over bij gemeenten en vervoerders en wij ervaren dat de administratieve verwerking vaak onjuist is. De Belastingdienst controleert hier actief op. Tegelijkertijd gaan er geluiden op dat de Belastingdienst het btw-ondernemerschap voor WMO-vervoer wil bestrijden, met een beroep op het arrest gemeente Borsele.

Bijlage

Bijlage A - Reikwijdte van onze werkzaamheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel over de jaarrekening van 2017, teneinde vast te stellen dat deze een getrouw beeld geeft van de financiële positie van gemeente Sittard-Geleen, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van Besluit Begroting en Verantwoording.

Een jaarrekeningcontrole heeft niet als doel om enige zekerheid te geven over de kwaliteit van de interne organisatie.

De jaarrekeningcontrole bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder een risicoanalyse, analytische procedures, detailcontroles en het testen van de interne controle die is gerelateerd aan en relevant is voor de controle. Wij richten ons hierbij alleen op de interne controleomgeving die relevant is voor ons oordeel over de jaarrekening.

Dit rapport is gebaseerd op onze interim-werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole 2017. Onze controlewerkzaamheden strekken niet verder dan noodzakelijk om een oordeel af te geven over de jaarrekening van 2017. De controle is daarom primair gericht op de aandachtsgebieden die door de accountant als relevant zijn beoordeeld voor de jaarrekeningcontrole.

Daarnaast is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Indien wij aangesteld zouden zijn om fraudeonderzoek uit te voeren, zouden wij wellicht additionele bevindingen en observaties hebben gerapporteerd dan nu zijn opgenomen in deze managementletter.

De naam 'Deloitte' verwijst naar één of meer van de volgende rechtspersonen: Deloitte Touche Tohmatsu Limited, een in Groot-Brittannië gevestigde 'private company limited by guarantee', en ieder van de memberfirms die deel uitmaken van haar netwerk. Elk van deze rechtspersonen vormt een juridisch afzonderlijke en onafhankelijke entiteit. Zie www.deloitte.com/about voor een gedetailleerde beschrijving van de rechtsvorm van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en haar memberfirms.

Deloitte is met ongeveer 5.000 medewerkers en kantoren in heel Nederland de grootste organisatie op het gebied van accountancy, belastingadvies, consultancy en financiële advisering. Deloitte Nederland is een onafhankelijke memberfirm van Deloitte Touche Tohmatsu, met 225.000 medewerkers en vestigingen in meer dan 150 landen.